

2017

DELÅRSREGNSKAP 4. KVARTAL (UREVIDERT)

VISJON, VERDIER OG MÅL

Visjon

SpareBank 1 Ringerike Hadeland – den anbefalte banken

Verdier

Nær – Dyktig – Engasjert – Fremtidsrettet

Strategisk hovedmålsetning

Vi skal være et lønnsomt og solid finanskonsern som er attraktiv for kunder, egenkapitalbevisiere, medarbeidere og lokalsamfunnet. Den overordnede strategien skal gjenspeile disse ambisjonene.

04	HOVEDTALL	25	7. FINANSIELLE DERIVATER
06	STYRETS BERETNING	26	8. ANDRE EIENDELER
DELÅRSREGNSKAP		26	9. GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER OG ANSVARLIG LÅNEKAPITAL
14	RESULTATREGNSKAP	27	10. ANNEN GJELD OG BALANSEFØRTE FORPLIKTELSE
16	BALANSE	28	11. KAPITALDEKNING
17	ENDRING I EGENKAPITAL	30	12. EGENKAPITALBEVISEIERE OG SPREDNING AV EGENKAPITALBEVIS PER 30.09.2017
19	KONTANTSTRØMOPPSTILLING	31	13. SEGMENTINFORMASJON
NOTER TIL REGNSKAPET		32	14. SPAREBANK 1 BOLIGKREDITT AS M.V.
21	1. REGNSKAPSPRINSIPPER	33	15. VURDERING AV VIRKELIG VERDI PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER
21	2. VIKTIGE REGNSKAPSESTIMATER OG SKJØNNSMESSIGE VURDERINGER	35	16. FINANSIELLE INSTRUMENTER OG MOTREGNING
21	3. FINANSIELL RISIKO	36	RESULTATER FRA KVARTALSREGNSKAPENE
22	4. TAP PÅ UTLÅN, GARANTIER M.V.	38	ERKLÆRING I HENHOLD TIL VERDIPAPIRHANDELLOVENS § 5–6
24	5. BRUTTO UTLÅN FORDELT PÅ SEKTOR OG NÆRING		
24	6. INNSKUDD FORDELT PÅ SEKTOR OG NÆRING		

HOVEDTALL

RESULTATSAMMENDRAG (Hele tusen kroner)	31.12.2017		31.12.2016	
		%		%
Netto renteinntekter	358.144	1,63	346.817	1,68
Netto provisjons- og andre inntekter	302.313	1,38	301.700	1,46
Netto avkastning på finansielle investeringer	98.907	0,45	109.071	0,53
Sum inntekter	759.363	3,47	757.588	3,66
Sum driftskostnader	337.974	1,54	332.033	1,60
Driftsresultat før tap	421.390	1,92	425.556	2,06
Tap på utlån og garantier	7.885	0,04	13.961	0,07
Resultat før skatt	413.505	1,89	411.594	1,99
Skattekostnad	81.975	0,37	84.653	0,41
Periodens resultat	331.530	1,51	326.941	1,58
Poster som ikke vil bli reklassifisert til resultat				
Aktuarielle gevinster og tap vedrørende ytelsespensjon	3.515	0,0	-7.647	-0,0
Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	-324	0,00	603	0,00
Skattekostnad	-882	0,0	1.910	0,0
Poster som vil bli reklassifisert til resultat				
Endring i virkelig verdi for investeringer tilgjengelig for salg	-8.341	-0,04	-23.640	-0,11
Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	143	0,0	337	0,0
Sum øvrige resultatposter ført mot egenkapitalen	-5.888	-0,03	-28.436	-0,14
Totalresultat	325.642	1,49	298.505	1,44

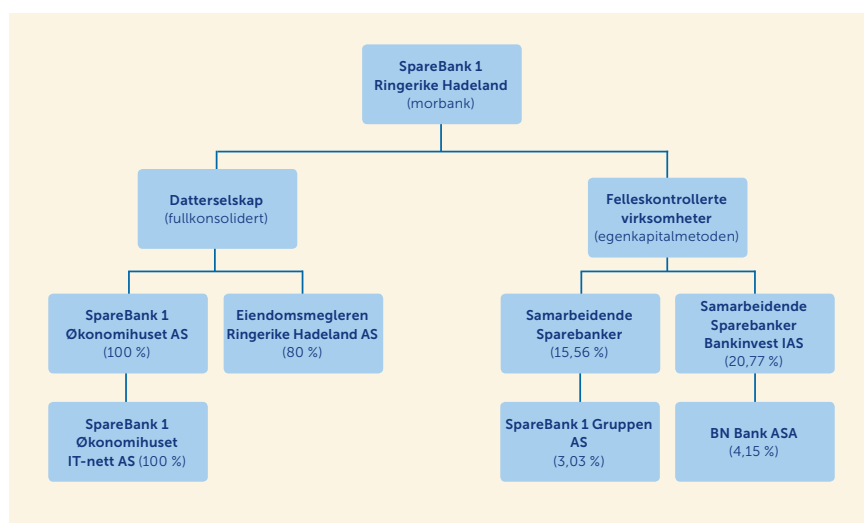
NØKKELTALL	31.12.2017	31.12.2016
Lønnsomhet		
Egenkapitalavkastning	10,6 %	11,7 %
Egenkapitalavkastning (totalresultat)	10,4 %	10,6 %
Kostnadsprosent (morbank)	34,6 %	37,9 %
Kostnadsprosent (konsern)	44,5 %	43,8 %
Balansetall		
Brutto utlån til kunder	18.421.657	17.936.210
Brutto utlån til kunder inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	25.824.032	24.345.224
Innskudd fra kunder	13.278.348	12.792.928
Innskuddsdekning	72,1 %	71,3 %
Utlånsvekst siste 12 måneder	2,7 %	6,8 %
Utlånsvekst inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	6,1 %	8,2 %
Innskuddsvekst siste 12 måneder	3,8 %	3,4 %
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	21.904.828	20.694.858
Forvaltningskapital	22.155.975	21.653.680
Forvaltningskapital inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	29.558.349	28.062.694
Tap og mislighold i % av brutto utlån		
Tapsprosent utlån	0,0 %	0,1 %
Misligholdte engasjement i % av brutto utlån	0,3 %	0,2 %
Andre tapsutsatte engasjement i % av brutto utlån	0,2 %	0,1 %
Soliditet		
Kapitaldekningsprosent	19,8 %	17,1 %
Kjernekapitaldekningsprosent	18,4 %	15,9 %
Ren kjernekapitalprosent	18,4 %	15,9 %
Kjernekapital	2.522.707	2.121.568
Netto ansvarlig kapital	2.710.127	2.275.414
Uvektet kjernekapitalandel (Leverage ratio)	11,2 %	9,7 %
Kontor og bemanning		
Antall kontor	5	5
Antall årsverk	234,2	225,8
Egenkapitalbevis	31.12.2017	31.12.2016
Egenkapitalbevisbrøk	97,34%	97,19%
Børskurs	191,00	178,00
Børsverdi mill. kr	2.989	2.483
Bokført egenkapital per egenkapitalbevis	209,12	202,18
Resultat pr egenkapitalbevis (kr) (morbank)	22,54	20,33
Resultat pr egenkapitalbevis (kr) (konsern)	20,51	22,51
Utbytte pr egenkapitalbevis (kr)	10,30	11,30
Pris / Resultat per egenkapitalbevis annualisert	9,31	7,91
Pris / Bokført egenkapital	0,91	0,88

Alle alternative resultatmål er definert i eget vedlegg til finansiell rapportering tilgjengelig på bankens hjemmesider, www.rhbank.no.

STYRETS BERETNING

Konsernet SpareBank 1 Ringerike Hadeland omfatter per 31. desember 2017 morbanken, to datterselskaper og to felleskontrollerte virksomheter. Konsernet ble i februar 2017 besluttet omstrukturert ved overdragelse av morselskapets aksjer i SpareBank 1 Økonomihuset IT-nett AS til SpareBank 1 Økonomihuset AS.

Årets resultat

(Hele tusen kroner)	2017	2016	Endring
Netto renteinntekter	358.144	346.817	11.326
Netto provisjons- og andre inntekter	302.313	301.700	613
Netto resultat fra finansielle eiendeler	98.907	109.071	-10.164
Sum inntekter	759.363	757.588	1.775
Sum driftskostnader	337.974	332.033	5.941
Resultat før tap	421.390	425.556	-4.166
Tap på utlån og garantier	7.885	13.961	-6.077
Resultat før skatt	413.505	411.594	1.911

Konsernet SpareBank 1 Ringerike Hadeland oppnådde et resultat før skatt på 413,5 mill. kroner i 2017 (411,6 mill. kroner i 2016).

I 2017 inntektsførte vi to spesielle poster på til sammen 27,8 mill. kroner. Dette gjelder engangseffekt av endringer i pensjonsordning med 16,4 mill. kroner og kursgevinst ved salg av egenkapitalbevis i SpareBank 1 Østlandet med 11,4 mill. kroner.

Tilsvarende inntektsførte vi i 2016 spesielle poster på til sammen 54,2 mill. kroner: Salgsgevinster utgjorde i alt 22,9 mill. kroner, ekstraordinær utdeling fra Visa Norge

12,2 mill. kroner og gevinst ved oppgjør fra salg av eierandeler i Bank 1 Oslo Akershus på 19,1 mill. kroner.

Resultatutviklingen i underliggende virksomhet i konsernet er positiv med stabile netto renteinntekter og netto provisjonsinntekter, samt reduserte tapsføringer. Personalkostnader justert for engangseffekten av endring i pensjonsordning er økt med 15,7 mill. kroner blant annet som følge av finansskatt og utvidelse med nytt eiendomsmeglerkontor.

Morbankens resultat er vesentlig påvirket av praksisendring for utbetaling av utbytte fra SamSpar og SamSpar Bankinvest. Det er i 2017 inntektsført ekstraordinært utbytte på til sammen 52,1 mill. kroner fra de to selskapene. Utbytteutbetaling fra Samsparselskapene vil heretter komme ett år tidligere enn før. Denne praksisendringen påvirker ikke konsernregnskapet.

Forslag til overskuddsdisponering/utbytte

Styret foreslår overfor bankens representantskap et ordinært kontantutbytte for 2017 på 10,30 kroner per egenkapitalbevis. I 2016 ble det utbetalt et ordinært utbytte på 9,40 kroner og et ekstraordinært utbytte på

1,90 kroner, i sum 11,30 kroner per egenkapitalbevis. Utdelingsgraden var både i 2017 og 2016 på 50 % av egenkapitalbeviserens andel av konsernets resultat. Dette er i tråd med bankens langsiktige utbyttepolitikk som sier at minst halvparten av konsernets årsresultat skal deles ut i utbytte.

Det er morbankens regnskap som danner grunnlag for disponering av årsoverskuddet. Morbankens resultat inkluderer mottatt utbytte fra datterselskaper og felleskontrollerte virksomheter. I konsernregnskapet foretas full konsolidering av datterselskapene, mens resultatandel fra felleskontrollerte virksomheter konsolideres etter egenkapitalmetoden.

Årsoverskudd til disponering fremkommer etter endringer i fond for urealiserte gevinster på -0,9 mill. kroner. Samlet beløp til disponering er 361,5 mill. kroner. Resultatet er fordelt mellom grunnfondet og egenkapitalbeviserne i henhold til deres respektive andel av egenkapitalen, slik at utbytte og avsetning til utjevningssfond utgjør 97,34 % av det disponerte resultatet.

Overskuddsdisponering	2017
Årsoverskudd morbank	362.452
Overført fond for urealiserte gevinster	-923
Årsoverskudd til disponering	361.529
Utbytte	161.199
Overført til utjevningssfond	190.715
Grunnfondskapital	5.211
Gaver	4.404
Sum disponert	361.529

Resultat i kvartalet

(Hele tusen kroner)	4. kv. 2017	4. kv. 2016	Endring
Netto renteinntekter	92.297	90.425	1.871
Netto provisjons- og andre inntekter	79.150	67.729	11.421
Netto resultat fra finansielle eiendeler	25.615	3.638	21.977
Sum inntekter	197.062	161.792	35.270
Sum driftskostnader	77.266	87.448	-10.182
Resultat før tap	119.795	74.344	45.451
Tap på utlån og garantier	4.303	6.624	-2.321
Resultat før skatt	115.492	67.720	47.773

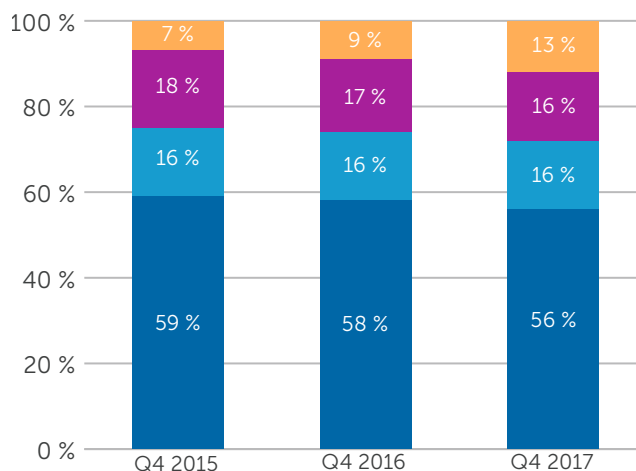
Konsernets resultat før skatt i 4. kvartal 2017 var 115,5 mill. kroner (67,7 mill. kroner i 4. kvartal 2016). Kvartalsresultatet preges av stabile netto renteinntekter, god vekst i netto provisjonsinntekter samt stabile resultater fra datterselskapene.

Økningen i netto resultat fra finansielle eiendeler skyldes høyere resultater fra felleskontrollerte virksomheter samt negative verdiendringer på bankens portefølje av fastrenteutlån i 4. kvartal 2016.

Reduksjonen i driftskostnader i kvartalet skyldes positiv engangseffekt av endringer i pensjonsordning med 16,4 mill. kroner. Korrigert for denne engangseffekten har kostnadene i kvartalet økt med 6,3 mill. kroner.

Sikringsfondsavgiften for 2016 ble i sin helhet kostnadsført i 1. kvartal 2016 mens den etter forskriftsendring fra 2017 blir periodisert gjennom året med 2,6 mill. kroner per kvartal. Sammenligningstall fra 2016 er ikke omarbeidet.

Netto renteinntekter, provisjonsinntekter og andre inntekter

- Inntekter av eierinteresser
- Andre inntekter
- Andre provisjonsinntekter
- Rentenetto ink. prov. BK

Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter utgjorde 92,3 mill. kroner i 4. kvartal 2017 (90,4 mill. kroner). Utlånsvolumet inkl. utlån overført til SpareBank 1 Boligkreditt har økt med 1.478 mill. kroner, tilsvarende 6,1 %, siste 12 måneder. Innskuddsvolumene økte i samme periode med 485 mill. kroner, tilsvarende 3,8 %.

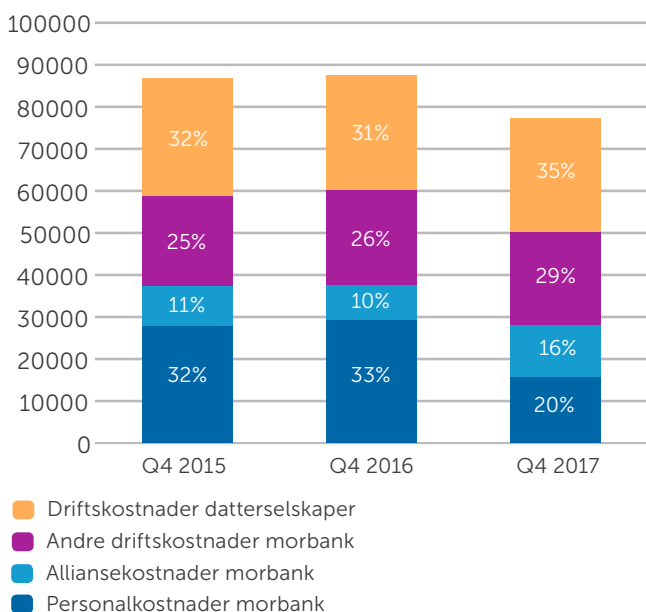
Netto provisjonsinntekter utgjorde 48,7 mill. kroner (37,8 mill. kroner), hvorav inntekter fra utlån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS utgjorde 18,2 mill. kroner (10,2 mill. kroner). Provisjonsinntekter fra forsikring, betalingsformidling, plassering og øvrige områder har hatt en vekst på 10,7 % fra 4. kvartal 2016.

Andre driftsinntekter utgjorde 30,5 mill. kroner i 4. kvartal 2017. Dette er en økning på 0,5 mill. kroner fra tilsvarende periode i 2016.

Netto inntekter fra finansielle investeringer

Netto inntekter fra finansielle investeringer utgjorde 0,8 mill. kroner i 4. kvartal 2017 (-11,5 mill. kroner). Det var i 2016 store negative verdiendringer på bankens portefølje av fastrenteutlån. Som følge av gode resultater i SpareBank 1 Gruppen og BN bank økte inntektene fra eierandeler i felleskontrollerte virksomheter i kvartalet med 9,7 mill. kroner i forhold til samme periode i 2016.

Driftskostnader

Sum driftskostnader utgjorde 77,3 mill. kroner i 4. kvartal 2017 (87,4 mill. kroner). Reduksjonen skyldes positiv engangseffekt av endringer i pensjonsordning med 16,4 mill. kroner. Korrigert for denne engangseffekten har kostnadene i kvartalet økt med 6,3 mill. kroner. Kostnadsøkningen skyldes blant annet økte personalkostnader som følge av finansskatt fra 2017, samt kostnader knyttet til utvidelse av eiendomsmeglervirksomheten med ett ytterligere meglerkontor. Målt i forhold til totale inntekter utgjorde driftskostnadene i 2017 44,5 % (43,8 %). Konsernets målsetting er kostnadsprosent på maksimum 48 % innen 1. halvår 2018.

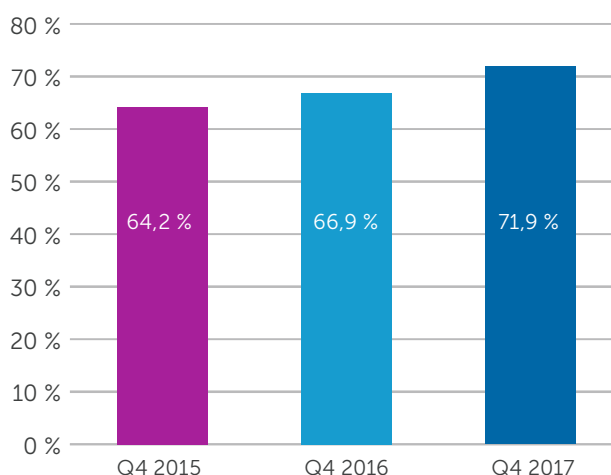
Styret i banken besluttet med virkning fra 1. juli 2017 å gjennomføre 2. gangs lukking av bankens ytelsesbaserte

pensjonsordninger. Pensjonister og ansatte født til og med 1960 blir værende i ytelsesordningene, mens yngre årsklasser overføres til bankens innskuddspensjonsordning og kompenseres for forskjellen mellom ordningene. Den positive regnskapsmessige engangseffekten av endringene i pensjonsordning utgjorde 16,4 mill. kroner og er ført i 4. kvartal som følge av at beslutning om hvem som skal forvalte fripolisene først ble fattet da. Bankens pensjonskasse (Ringerikes Sparebanks Pensjonskasse) forvalter fripolisene for medlemmene av kassen.

Kredittrisiko og porteføljeutvikling

Kredittrisiko knyttet til utlånsporteføljen er bankens største risikoområde. Det har de siste årene vært lave tap på utlån og banken følger aktivt opp løpende engasjementer. Kreditter besluttet i henhold til bankens bevilgningsreglement. Overvåking av kredittrisikoen skjer gjennom risikoklassifiseringssystem utviklet i samarbeid med SpareBank 1 Gruppen. Tapsutviklingen er avhengig av den økonomiske utviklingen i Norge generelt og i bankens markedsområder spesielt. 71,9 % av bankens utlån er klassifisert i svært lav eller lav risikoklasse. Det er sannsynlig at banken vil oppleve en viss økning i tap i kommende perioder. Banken er forberedt på dette, både inntjenings- og soliditetsmessig, og styret vurderer kredittkvaliteten som generelt stabil og god.

Høy andel i svært lav og lav risikoklasse

Tap og mislighold

Ved utgangen av 2017 utgjorde netto avsetning for tap på utlån og garantier 85,2 mill. kroner (79,8 mill. kroner). De gruppevise nedskrivningene er redusert med 1,2 mill. kroner i 2017. Brutto misligholdte utlån per 31. desember 2017 utgjorde 46,2 mill. kroner (42,1 mill. kroner), tilsvarende 0,3 % (0,2 %) av brutto utlån.

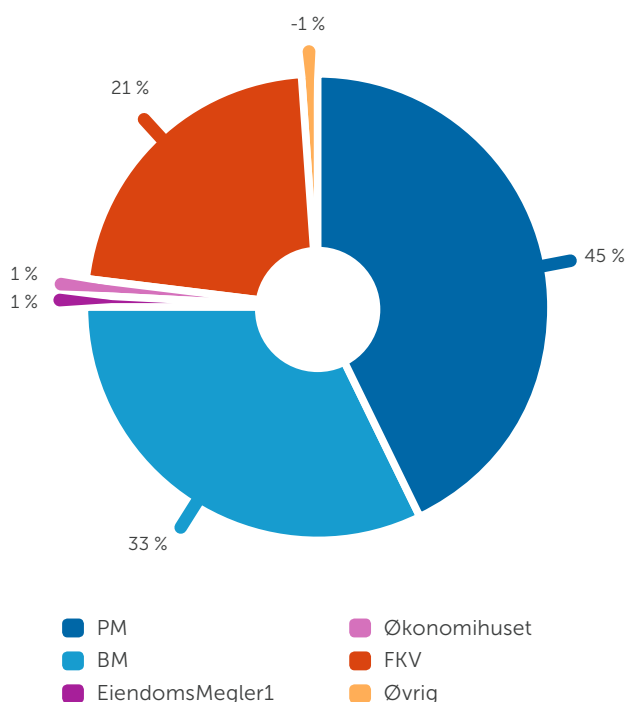
IFRS 9

IFRS 9 «Finansielle instrumenter» vil fra og med 1.1.2018 erstatte dagens IAS 39. Dette påvirker blant annet måten konsernet skal vurdere behovet for tapsnedskrivninger på. Etter dagens regler under IAS 39 skal nedskrivninger for tap bare finne sted når det er objektive bevis for at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs balanseføring. Etter IFRS 9 skal tapsavsetningene derimot innregnes basert på forventet kredittap (Expected credit loss – ECL).

Banken har de siste par årene arbeidet med modellverk, samt avklaringer rundt verdsettelse, klassifisering m.v. samt konsekvensutredning knyttet til effekt av implementering. Banken arbeider fortsatt med å drøfte og beslutte tilpasninger og effekter av nytt regelverk samt implementere tekniske løsninger. Foreløpige beregninger viser at avsetningsbehov for tap på utlån etter implementering av IFRS 9 i det alt vesentlige vil være i samme størrelsesorden som summen av nåværende individuelle og gruppevis nedskrivninger for tap. Implementeringen forventes således ikke å få noen effekt av betydning på egenkapitalen per 1.1.2018. For andre finansielle instrumenter vil IFRS 9-implementeringen ikke få effekt på egenkapitalen per 1.1.2018. Det vises til redegjørelse i note 1 til delårsregnskapet.

Forretningsområdene

Resultat før skatt

Personkunder (PM)

(Hele tusen kroner)	4. kv. 2017	4. kv. 2016	Endring
Netto renteinntekter og provisjon BK	65.089	56.658	8.430
Netto andre provisjonsinntekter	21.285	18.917	2.369
Netto andre inntekter	1.138	853	285
Driftskostnader	34.144	42.504	-8.360
Resultat før tap	53.368	33.924	19.444
Tap på utlån og garantier	1.737	2.053	-316
Resultat før skatt	51.631	31.871	19.761

Tross sterk konkurranse om boliglånskunder har vekst i brutto utlån til personkunder vært på 8,3 % siste 12 måneder. Innskudd fra personkunder har økt med 4,2 % siste 12 måneder.

Bedriftskunder (BM)

(Hele tusen kroner)	4. kv. 2017	4. kv. 2016	Endring
Netto renteinntekter og provisjon BK	46.572	45.904	668
Netto andre provisjonsinntekter	9.231	7.609	1.623
Netto andre inntekter	837	1.884	-1.047
Driftskostnader	15.596	16.476	-880
Resultat før tap	41.045	38.920	2.124
Tap på utlån og garantier	2.566	4.571	-2.005
Resultat før skatt	38.479	34.350	4.129

Brutto utlån til bedriftskunder har økt med 1,5 % siste 12 måneder. Innskudd fra bedriftskunder har økt med 2,8 % siste 12 måneder.

Datterselskaper og felleskontrollerte virksomheter

Resultat før skatt fra datterselskaper innregnet i konsernets resultater utgjør 1,8 mill. kroner i 4. kvartal 2017 (2,4 mill. kroner), herav 1,1 mill. kroner (1,5 mill. kroner) fra eiendomsMegler-virksomhet og 0,7 mill. kroner (0,9 mill.) fra regnskaps- og IT-tjenester.

Innregnet resultat fra felleskontrollerte virksomheter utgjør 24,8 mill. kroner i 4. kvartal 2017 (15,1 mill. kroner).

Finansiering og likviditet

Bankens primære finansieringskilde er innskudd fra kunder. Ved utgangen av 2017 utgjorde andel innskudd av bankens balanseførte utlån 72,1 % (71,3 %). Bankens øvrige finansiering består hovedsakelig av verdipapirgjeld og ansvarlig kapital. Konsernets samlede verdipapirgjeld utgjorde 4.999 mill. kroner per 31.

desember 2017 (5.432 mill. kroner). Banken har hatt god tilgang til finansiering i kvartalet.

Banken har god likviditet ved utgangen av 2017. Innskudd i Norges Bank og andre kredittinstitusjoner utgjør til sammen 968 mill. kroner (988 mill. kroner) og bankens portefølje av sertifikater og obligasjoner utgjør 1.596 mill. kroner (1.603 mill. kroner). LCR (Liquidity Coverage Ratio) per 31. desember 2017 utgjør 150 %, godt over lovkravet på 100 %.

Kapitaldekning

Banken gjennomførte i 2. kvartal 2017 forhøyelse av eierandelskapitalen gjennom en rettet emisjon, en reparasjonsemisjon og en ansattemisjon. Til sammen ble det emittert 1.703.753 nye egenkapitalbevis og bankens egenkapital ble netto styrket med 305 mill. kroner.

Formålet med emisjonene er å styrke bankens egenkapital og vekstevne. Styret ser gode muligheter for kontrollert og lønnsom vekst i tiden som kommer. Implementering av vedtatte endringer i myndighetskrav medfører også økt kapitalbehov.

Alle banker gjennomfører hvert år vurdering av egen risiko, kapitalbehov (ICAAP) og likviditetsbehov (ILAAP). Finanstilsynet evaluerer ICAAP/ILAAP-prosessen og resultatene av prosessen i den enkelte bank (SREP). Finanstilsynets observasjoner ved stedlig tilsyn og løpende risikovurderinger inngår i grunnlaget for Finanstilsynets SREP-vurdering, som gjennomføres minst hvert tredje år for en bank av vår størrelse.

Finanstilsynet ferdigstilte 2. februar 2018 sin første SREP-vurdering av SpareBank 1 Ringerike Hadeland. Pilar 2-kravet er satt til 1,7 % av risikovektet volum. Dette kravet er knyttet til risikofaktorer som ikke er dekket av Pilar 1 og må dekkes av ren kjernekapital. Pilar 2-kravet kommer i tillegg til minimumskravene og bufferkravene i Pilar 1.

Kravet trer i kraft 31. mars 2018 og innebærer et minimumskrav for ren kjernekapital på 13,7 % gitt nivå på motsykklisk buffer per 31. desember 2017 på 2,0 %.

Per 31. desember 2017 er bankens rene kjernekapitaldekning 18,4 % (15,9 %). Eks. overgangsregler er bankens rene kjernekapitaldekning 17,9 % per 31. desember 2017 (15,0 %). Netto ansvarlig kapital utgjør 2.710 mill. kroner (2.275 mill. kroner). SpareBank 1 Ringerike Hadeland benytter standardmetoden for kredittrisiko og

basismetoden for operasjonell risiko. Styret har fastsatt mål for ren kjernekapitaldekning for banken og konsernet på minimum 15 %. Uvektet kjernekapitalandel per 31. desember 2017 utgjør 11,2 % (9,7 %).

Vesentlige transaksjoner med nærstående parter

Det har, foruten ovennevnte egenkapitalbevisemisjoner og omstrukturering av konsernet ved overdragelse av morselskapets aksjer i SpareBank 1 Økonomihuset IT-nett AS til SpareBank 1 Økonomihuset AS, ikke vært gjennomført transaksjoner med nærstående parter som har hatt vesentlig betydning for virksomhetens stilling eller resultat i løpet av 2017.

Utsiktene fremover

Etter flere år med svak utvikling i norsk økonomi har veksten tatt seg opp. Oppgangen er drevet av sveket kronekurs, lave renter, høye boliginvesteringer og ekspansiv finanspolitikk. Veksten i husholdningenes konsum har også bidratt stadig mer positivt. Sysselsettingen har økt og arbeidsledigheten har avtatt videre.

I siste pengepolitiske rapport (PPR 3/17) forventer Norges Bank at produksjon og aktivitet vil ta seg gradvis opp og nå et normalt nivå i 2020. Norges Bank varslet samtidig at de vil holde renten uendret på 0,50 % de neste par årene for så å heve den gradvis fra 2019. Styret forventer at utviklingen i konsernets markedsområder vil gjenspeile veksten i norsk økonomi.

Boligprisveksten nasjonalt har avtatt gjennom 2017, særlig i de større byene. Innstramminger i boliglånsforskriften, i kombinasjon med den kraftige økningen i nyboligbyggingen det siste året, er viktige forklaringsfaktorer på utviklingen. Boligprisene i konsernets markedsområder steg betydelig i 2016 mens utviklingen har vært noe mer avdempet gjennom 2017. Vi forventer at boligprisene i våre områder i tiden som kommer vil vise en moderat økning med en veksttakt noe over den nasjonale boligprisveksten.

Det er besluttet store løft i infrastrukturen i vår region for å knytte regionen nærmere opp mot Oslo, både gjennom utbedringer i RV4 og E16 og ved utbygging av Ringeriksbanen. Vi forventer god utvikling og god vekst i vår region som følge av disse forbedringene.

De vellykkede egenkapitalemisjonene i 2. kvartal 2017 har lagt et godt grunnlag for at banken kan ta del i den

forventede veksten i bankens markedsområder. Styrets vurdering er at dette på sikt bidrar til å sikre eierne en tilfredsstillende avkastning og at banken styrker sin markedsposisjon i regionen.

Kunders bruk av bank er i stadig endring – fra manuelle til selvbetjente tjenester. Dette er en ønsket utvikling, både fra kunders og finansnæringens side. Økonomisk rådgivning blir i større grad bankenes satsningsområde knyttet til bankkontoret.

Digitaliseringen av banknæringen fører til ny tenkemåte rundt bankens nærhetsbegrep fra fysisk nærhet til nærhet i alle kanaler, så vel fysiske som digitale. Kombinasjonen

mellom bankens unike lokalkompetanse og SpareBank 1s sterke digitale posisjon gjør banken godt rustet for en digital fremtid.

Effektiv drift og inntekter fra mange produkt- og tjenesteområder bidrar sammen med volumvekst til en forventning om fortsatt god inntjening.

Styret er godt fornøyd med konsernets utvikling hittil i 2017.

Hønefoss, 14. februar 2018

I styret for SpareBank 1 Ringerike Hadeland

Oscar Engeli (sign)
Leder

Anne Cathrine Frøstrup (sign)
Nestleder

Bjørn Haugen Morstad (sign)

Svein Oftedal (sign)

Hege Marie Syversen (sign)

Kjell Baug (sign)

Liv Bente Kildal (sign)

Gunnar Bergan (sign)

Steinar Haugli (sign)
Adm. banksjef

DELÅRSREGNSKAP

Resultatregnskap

MORBANK				KONSERN					
4. kvartal 2016	4. kvartal 2017	01.01- 31.12.16	01.01- 31.12.17	(Hele tusen kroner)	Note	01.01- 31.12.17	01.01- 31.12.16	4. kvartal 2017	4. kvartal 2016
152.911	151.989	601.569	604.701	Renteinntekter		604.664	601.551	151.981	152.910
62.695	59.876	255.362	247.076	Rentekostnader		246.521	254.734	59.684	62.484
90.216	92.113	346.207	357.626	Netto renteinntekter		358.144	346.817	92.297	90.425
40.278	50.870	162.100	184.253	Provisjonsinntekter		184.253	162.100	50.870	40.278
2.514	2.185	8.504	8.087	Provisjonskostnader		8.087	8.504	2.185	2.514
930	1.666	14.780	4.486	Andre driftsinntekter		126.147	148.104	30.466	29.964
38.695	50.351	168.376	180.652	Netto provisjons- og andre inntekter		302.313	301.700	79.150	67.729
7	8	23.906	12.610	Utbytte		12.611	25.273	9	13
-	-	51.071	114.734	Inntekter av eierinteresser		67.900	58.969	24.806	15.140
-11.516	800	24.829	18.396	Netto resultat fra andre finansielle investeringer		18.396	24.829	800	-11.516
-11.509	808	99.806	145.740	Netto resultat fra finansielle eiendeler		98.907	109.071	25.615	3.638
117.402	143.272	614.389	684.018	Sum inntekter		759.363	757.588	197.062	161.792
29.205	15.627	112.984	110.285	Personalkostnader		196.139	196.834	38.472	51.556
3.274	2.016	13.254	10.302	Ordinære avskrivninger		11.211	14.111	2.240	3.492
28.155	32.473	106.424	116.168	Andre driftskostnader		130.623	121.087	36.555	32.401
60.635	50.116	232.663	236.755	Sum driftskostnader		337.974	332.033	77.266	87.448
56.767	93.156	381.726	447.263	Resultat før tap		421.390	425.556	119.795	74.344
6.624	4.303	13.961	7.885	Tap på utlån og garantier	4	7.885	13.961	4.303	6.624
50.143	88.853	367.764	439.378	Resultat før skatt		413.505	411.594	115.492	67.720
21.572	27.050	76.015	76.925	Skattekostnad		81.975	84.653	27.508	21.832
28.571	61.804	291.750	362.452	Periodens resultat		331.530	326.941	87.984	45.888
-	-	-	-	Ikke-kontrollerende eierinteresser		1.728	3.966	169	302
1,99	3,84	20,33	22,54	Resultat pr egenkapitalbevis		20,51	22,51	5,46	3,18

Utvidet resultatregnskap

MORBANK				KONSERN					
4. kvartal 2016	4. kvartal 2017	01.01- 31.12.16	01.01- 31.12.17	(Hele tusen kroner)	Note	01.01- 31.12.17	01.01- 31.12.16	4. kvartal 2017	4. kvartal 2016
28.571	61.804	291.750	362.452	Resultat for perioden		331.530	326.941	87.984	45.888
				<i>Poster som ikke vil bli reklassifisert til resultat</i>					
-7.491	3.791	-7.491	3.791	Aktuarielle gevinster og tap vedrørende ytelsespensjon		3.515	-7.647	3.515	-7.647
-	-	-	-	Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet		-324	603	-2.109	2.012
1.873	-948	1.873	-948	Skatt		-882	1.910	-882	1.910
				<i>Poster som vil bli reklassifisert til resultat</i>					
8.045	17	-23.640	-8.341	Endring i virkelig verdi for invest. holdt for salg		-8.341	-23.640	17	8.045
-	-	-	-	Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet		143	337	143	36
2.427	2.861	-29.259	-5.497	Sum øvrige resultatposter ført mot egenkapitalen		-5.888	-28.436	685	4.357
30.998	64.664	262.491	356.955	Totalresultat		325.642	298.505	88.669	50.245
-	-	-	-	Herav ikke-kontrollerende eierinteresser		1.686	3.942	127	278
2,16	4,02	18,29	22,20	Totalresultat pr egenkapitalbevis		20,15	20,53	5,51	3,48

Balanse

MORBANK			KONSERN	
31.12.2016	31.12.2017	(Hele tusen kroner)	31.12.2017	31.12.2016
99.233	94.750	Konter og fordringer på sentralbanker	94.750	99.233
884.753	872.923	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	872.939	888.767
17.937.919	18.423.183	Brutto utlån til og fordringer på kunder	18.421.657	17.936.210
-12.448	-19.428	- Individuelle nedskrivninger	-19.428	-12.448
-66.858	-65.681	- Nedskrivninger på grupper av utlån	-65.681	-66.858
17.858.614	18.338.074	Netto utlån til kunder	18.336.548	17.856.905
1.603.121	1.596.358	Sertifikater og obligasjoner	1.596.358	1.603.121
28.307	17.816	Finansielle derivater	17.816	28.307
567.685	595.263	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	595.467	567.886
166.314	222.337	Investering i eierinteresser	394.030	371.056
63.983	63.983	Investering i konsernselskaper	-	-
66.298	58.249	Eiendom, anlegg og utstyr	63.541	71.784
20.205	12.034	Utsatt skattefordel	10.350	17.977
3.183	1.383	Goodwill og andre immaterielle eiendeler	63.361	65.037
46.626	74.440	Andre eiendeler	110.814	83.608
21.408.322	21.947.611	Eiendeler	22.155.975	21.653.680
12.823.290	13.303.434	Innskudd fra og gjeld til kunder	13.278.348	12.792.928
5.432.686	4.999.368	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	4.999.368	5.432.686
20.716	8.221	Finansielle derivater	8.221	20.716
213.441	218.457	Annen gjeld og balanseførte forpliktelser	253.160	249.871
250.381	250.341	Ansvarlig lånekapital	250.341	250.381
18.740.514	18.779.821	Sum gjeld	18.789.437	18.746.582
1.394.665	1.565.041	Egenkapitalbevis	1.565.041	1.394.665
361.134	491.692	Overkursfond	491.692	361.134
673.581	867.064	Utjevningsfond	867.064	673.581
157.597	161.199	Avsatt utbytte	162.899	160.797
4.563	4.404	Avsatt til gaver	4.404	4.563
69.456	74.742	Grunnfond	74.742	69.456
885	5.138	Kompensasjonsfond	5.138	885
5.927	-1.491	Annen egenkapital	191.258	236.202
-	-	Ikke-kontrollerende eierinteresser	4.300	5.814
2.667.808	3.167.790	Sum egenkapital	3.366.538	2.907.098
21.408.322	21.947.611	Gjeld og egenkapital	22.155.975	21.653.680

Hønefoss, 14. februar 2018

I styret for SpareBank 1 Ringerike Hadeland

Oscar Engeli (sign)
Leder

Anne Cathrine Frøstrup (sign)
Nestleder

Bjørn Haugen Morstad (sign)

Svein Oftedal (sign)

Hege Marie Syversen (sign)

Kjell Baug (sign)

Liv Bente Kildal (sign)

Gunnar Bergan (sign)

Steinar Haugli (sign)
Adm. banksjef

Endring i egenkapital

MORBANK

(Hele tusen kroner)	Eier- andels- kapital ¹	Overkurs- fond	Ut- jevnings- fond	Grunn- fonds- kapital	Komp.- fond	Fond for urealiserte gevinster	Annen egen- kapital	Avsatt utbytte	Avsatt gaver	Sum egen- kapital
Egenkapital 31.12.15	1.394.665	361.134	553.963	65.992	885	50.310	-21.632	108.784	3.150	2.517.251
Periodens resultat	-	-	125.079	3.622	-	889	-	157.597	4.563	291.750
Utvildede resultatposter										
Netto aktuarielle gevinster og tap	-	-	-5.460	-158	-	-	-	-	-	-5.618
Endring i virkelig verdi for investeringer holdt for salg	-	-	-	-	-	-23.640	-	-	-	-23.640
Sum utvildede resultatposter	-	-	-5.460	-158	-	-23.640	-	-	-	-29.259
Totalresultat	-	-	119.619	3.464	-	-22.752	-	157.597	4.563	262.491
Transaksjoner med eierne										
Utdelt utbytte for 2015	-	-	-	-	-	-	-	-108.784	-	-108.784
Utdelt gavefond 2015	-	-	-	-	-	-	-	-	-3.150	-3.150
Sum transaksjoner med eierne	-	-	-	-	-	-	-	-108.784	-3.150	-111.934
Egenkapital 31.12.16	1.394.665	361.134	673.582	69.456	885	27.558	-21.632	157.597	4.563	2.667.808
Periodens resultat	-	-	190.715	5.211	-	-923	1.846	161.199	4.404	362.452
Utvildede resultatposter										
Netto aktuarielle gevinster og tap	-	-	2.767	76	-	-	-	-	-	2.843
Endring i virkelig verdi for investeringer holdt for salg	-	-	-	-	-	-8.341	-	-	-	-8.341
Sum utvildede resultatposter	-	-	2.767	76	-	-8.341	-	-	-	-5.497
Totalresultat	-	-	193.483	5.287	-	-9.264	1.846	161.199	4.404	356.955
Transaksjoner med eierne										
Emisjon egenkapitalbevis ²	170.376	130.558	-	-	4.253	-	-	-	-	305.187
Besluttet utbytte for 2016	-	-	-	-	-	-	-	-157.597	-	-157.597
Utdelt gavefond 2016	-	-	-	-	-	-	-	-	-4.563	-4.563
Sum transaksjoner med eierne	170.376	130.558	-	-	4.253	-	-	-157.597	-4.563	143.027
Egenkapital 31.12.17	1.565.041	491.692	867.064	74.742	5.138	18.294	-19.786	161.199	4.404	3.167.790

1. Pr 31.12.2017 består eierandelskapitalen av 15.650.405 egenkapitalbevis à NOK 100.

2. Emisjonsutgifter på MNOK 7,9 er trukket fra overkurs.

KONSERN

(Hele tusen kroner)	Eier- andels- kapital ¹	Overkurs- fond	Ut- jevnings- fond	Grunn- fonds- kapital	Komp.- fond	Fond for urealiserte gevinster	Annen egen- kapital	Avsatt utbytte	Avsatt gaver	Sum	Ikke- kontroll- erende eier- interesser	Sum egen- kapital
Egenkapital 31.12.15	1.394.665	361.134	553.963	65.992	885	25.196	181.985	110.684	3.150	2.697.654	3.772	2.701.425
Omarbeidet egenkapital per 01.01.2016.³	1.394.665	361.134	553.963	65.992	885	25.196	202.987	110.684	3.150	2.718.656	3.772	2.722.427
Periodens resultat	-	-	125.079	3.622	-	889	28.025	160.797	4.563	322.975	3.966	326.941
Utvidede resultatposter												
Netto aktuarielle gevinster og tap	-	-	-5.460	-158	-	-	-95	-	-	-5.713	-24	-5.737
Endring i virkelig verdi for investeringer holdt for salg	-	-	-	-	-	-23.640	-	-	-	-23.640	-	-23.640
Andre inntekter og kostnader tilknyttet felleskontrollert virksomhet	-	-	-	-	-	337	603	-	-	941	-	941
Sum utvidede resultatposter	-	-	-5.460	-158	-	-23.303	508	-	-	-28.413	-24	-28.437
Totalresultat	-	-	119.619	3.464	-	-22.414	28.534	160.797	4.563	294.562	3.942	298.504
Transaksjoner med eierne												
Utdelt utbytte for 2015	-	-	-	-	-	-	1.900	-110.684	-	-108.784	-1.900	-110.684
Utdelt gavefond 2015	-	-	-	-	-	-	-	-	-3.150	-3.150	-	-3.150
Sum transaksjoner med eierne	-	-	-	-	-	-	1.900	-110.684	-3.150	-111.934	-1.900	-113.834
Egenkapital 31.12.16	1.394.665	361.134	673.582	69.456	885	2.782	233.421	160.797	4.563	2.901.283	5.814	2.907.098
Periodens resultat	-	-	190.715	5.211	-	-923	-32.504	162.899	4.404	329.802	1.728	331.530
Utvidede resultatposter												
Netto aktuarielle gevinster og tap	-	-	2.767	76	-	-	-168	-	-	2.675	-42	2.633
Endring i virkelig verdi for investeringer holdt for salg	-	-	-	-	-	-8.341	-	-	-	-8.341	-	-8.341
Andre inntekter og kostnader tilknyttet felleskontrollert virksomhet	-	-	-	-	-	143	-324	-	-	-181	-	-181
Sum utvidede resultatposter	-	-	2.767	76	-	-8.197	-492	-	-	-5.846	-42	-5.888
Totalresultat	-	-	193.483	5.287	-	-9.120	-32.996	162.899	4.404	323.956	1.686	325.642
Transaksjoner med eierne												
Emisjon egenkapitalbevis ²	170.376	130.558	-	-	4.253	-	-	-	-	305.186	-	305.186
Utdelt utbytte for 2016	-	-	-	-	-	-	3.200	-160.797	-	-157.597	-3.200	-160.797
Prinsippendring over EK ⁴	-	-	-	-	-	-	-6.028	-	-	-6.028	-	-6.028
Utdelt gavefond 2016	-	-	-	-	-	-	-	-	-4.563	-4.563	-	-4.563
Sum transaksjoner med eierne	170.376	130.558	-	-	4.253	-	-2.828	-160.797	-4.563	143.026	-3.200	139.826
Egenkapital 31.12.17	1.565.041	491.692	867.064	74.743	5.138	-6.339	197.597	162.899	4.404	3.362.239	4.300	3.366.538

1. Pr 31.12.2017 består eierandelskapitalen av 15.650.405 egenkapitalbevis à NOK 100.

2. Emisjonsutgifter på MNOK 7,9 er trukket fra overkurs.

3. Direkteføringen mot egenkapitalen er tilknyttet investeringen i Samarbeidende Sparebanker AS.

4. Prinsippendring over egenkapitalen er justeringer i Samarbeidende Sparebanker AS.

Kontantstrømoppstilling

MORBANK			KONSERN	
2016	2017	(Hele tusen kroner)	2017	2016
-1.154.460	-486.783	Brutto utlån til kunder	-486.966	-1.154.638
560.445	561.084	Renteinnbetalinger på utlån til kunder	561.027	560.386
431.798	480.145	Innskudd fra kunder	489.418	418.443
-118.366	-117.308	Renteutbetalinger på innskudd fra kunder	-116.690	-117.743
-250.306	11.831	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	11.831	-250.306
12.591	11.983	Renter på utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	11.983	12.591
-444.151	14.537	Sertifikater og obligasjoner	14.537	-444.151
18.998	24.934	Renteinnbetalinger på sertifikater og obligasjoner	24.934	18.998
9.542	6.781	Renteutbetaling derivater	6.781	9.542
154.091	173.225	Provisjonsinnbetalinger	337.094	294.486
-136.434	-180.823	Utbetalinger til lønn	-260.680	-221.022
-105.764	-86.698	Andre utbetalinger til drift	-171.819	-139.240
-65.105	-66.676	Betalt skatt	-72.992	-70.889
-8.487	-11.537	Andre tidsavgrensninger	-13.170	-11.637
-1.095.609	334.692	A Netto likviditetsendring fra operasjonelle aktiviteter	335.285	-1.095.181
-872	-5.391	Investering i varige driftsmidler	-5.984	-833
15.952	1.430	Innbetaling fra salg av varige driftsmidler	1.430	27.745
-112.898	-136.752	Utbetaling til investeringer i aksjer og fond	-136.752	-112.898
22.671	75.719	Innbetaling fra salg av aksjer og fond	75.719	22.671
74.969	127.344	Utbytte fra investeringer i aksjer	127.344	62.710
-177	62.349	B Netto likviditetsendring investering	61.756	-604
2.375.000	1.120.000	Opptak av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1.120.000	2.375.000
-1.109.000	-1.534.000	Tilbakebetaling - utstedelse av verdipapirer	-1.534.000	-1.109.000
50.000	-	Opptak av ansvarlig lånekapital	-	50.000
-116.304	-120.991	Renteutbetalinger på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-120.991	-116.304
-5.248	-6.607	Renteutbetalinger på ansvarlig lånekapital	-6.607	-5.248
-	-	Tilbakebetaling av lån fra kredittinstitusjoner	-	-
-	-	Renteutbetalinger på lån fra kredittinstitusjoner	-	-
-	302.600	Emisjon eierandelskapital (netto)	302.600	-
-111.934	-162.525	Utbetaling til utbytte og gavefond	-162.525	-111.934
1.082.515	-401.524	C Netto likviditetsendring finansiering	-401.524	1.082.515
-13.271	-4.482	A+B+C Netto endring likvider i året	-4.482	-13.271
112.504	99.233	Inngående likviditetsbeholdning	99.233	112.504
99.233	94.751	Utgående likviditetsbeholdning	94.751	99.233
		Likviditetsbeholdning spesifisert		
99.233	94.750	Kontanter og fordringer på sentralbanken	94.750	99.233
99.233	94.750	Likviditetsbeholdning sist i mnd	94.750	99.233

NOTER TIL REGNSKAPET

Note 1

Regnskapsprinsipper

SpareBank 1 Ringerike Hadeland sitt selskaps- og konsernregnskap er utarbeidet i samsvar med IAS 34 «Delårsrapportering». Delårsregnskapet omfatter ikke all informasjon som kreves i et fullstendig årsregnskap og bør leses i sammenheng med årsregnskapet for 2016. Års- og delårsregnskapene er utarbeidet i samsvar med IFRS, godkjent av EU.

Kvartalsregnskapet er ikke revidert.

Alle tall er i hele 1.000 om ikke annet er angitt. Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta er NOK.

I tråd med rundskriv 12/2015 fra Finanstilsynet bokførte banken hele sikringsfondsavgiften for 2016 i januar, tilsvarende 9,6 mill. kroner. Finanstilsynet har, jfr rundskriv 15/2016, endret Forskrift 6. mai 1997 nr. 429 om innbetaling av avgift til Bankenes sikringsfond. Endringen tredder i kraft 1. januar 2017, og innebærer at sikringsfondsavgiften skal periodiseres gjennom året. Sammenligningstall fra 2016 er ikke omarbeidet. Til sammenligning var kostnaden til sikringsfondsavgiften per 31. desember 2017 på 10,4 mill. kr. Kostnaden er klassifisert som rentekostnad.

IFRS 9 «Finansielle instrumenter» skal erstatte dagens IAS 39 «Finansielle instrumenter, innregning og måling»

fra 1.1.2018. Dette vil blant annet påvirke måten konsernet skal vurdere behovet for tapsnedskrivninger. Etter dagens regler under IAS 39 skal nedskrivninger for tap bare finne sted når det er objektive bevis for at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs balanseføring. Etter IFRS 9 skal tapsavsetningene innregnes basert på forventet kredittap (ECL).

Det har siden 2016 vært jobbet med modellverk og tilpasninger til nytt regelverk. Banken arbeider fortsatt med å drøfte og beslutte tilpasninger og effekter av nytt regelverk samt implementere tekniske løsninger. Basert på en foreløpig gjennomgang forventes det ikke vesentlige effekter knyttet til overgang til IFRS 9. Effekten på kapitaldekningen forventes å være uvesentlig som følge av fradragsbestemmelsene knyttet til regulatorisk forventet tap, da konsernets samlede nedskrivninger i henhold til IFRS 9 i det alt vesentlig forventes å være i samme størrelsesorden som summen av nåværende individuelle og gruppevis nedskrivninger for tap.

Konsernet har vurdert virkningene av IFRS 15 «Inntekter fra kundekontrakter» og IFRS 16 «Leieavtaler» og ser ikke at disse vil få vesentlige regnskapsmessige konsekvenser ved implementering.

Note 2

Viktige regnskapsestimater og skjønnsmessige vurderinger

Ved utarbeidelse av delårsregnskapet foretar ledelsen estimater, skjønnsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette vil derfor påvirke regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og

kostnader. I årsregnskapet er det redegjort nærmere for vesentlige estimater og forutsetninger i note 3 Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper.

Note 3

Finansiell risiko

Finansiell risiko og risikostyring er beskrevet i årsregnskapet blant annet i note 6, 7 til 14 (for kredittrisiko), note 15 (markedsrisiko) og note 16 (likviditetsrisiko) som

sammen med informasjon i denne delårsrapporten i all vesentlighet er dekkende for den finansielle risiko per 31.12.2016.

Note 4

Tap på utlån, garantier m.v.

Periodens tapskostnader

MORBANK			KONSERN	
31.12.16	31.12.17	(Hele tusen kroner)	31.12.17	31.12.16
-7.266	6.530	Periodens endring i individuelle nedskrivninger	6.530	-7.266
7.316	-1.177	Periodens endring i gruppenedskrivninger	-1.177	7.316
456	225	Periodens endring i amortiseringseffekter	225	456
14.026	2.227	Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er tapsavsatt	2.227	14.026
1.025	1.050	Periodens konstaterte tap hvor det tidligere ikke er tapsavsatt	1.050	1.025
-1.596	-970	Periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap	-970	-1.596
13.961	7.885	Periodens tapskostnader	7.885	13.961

Individuelle nedskrivninger *

MORBANK			KONSERN	
31.12.16	31.12.17	(Hele tusen kroner)	31.12.17	31.12.16
20.214	12.948	Individuelle nedskrivninger ved 01.01	12.948	20.214
-14.026	-2.227	- konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	-2.227	-14.026
-3.108	-9.410	- tilbakeføring av tidligere års nedskrivning	-9.410	-3.108
9.669	18.617	+ tapsavs. på engasjement hvor det tidligere ikke er tapsavsatt	18.617	9.669
343	-	+ økning i nedskrivninger på engasjement hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	-	343
-144	-450	amortiseringseffekter	-450	-144
12.948	19.478	Individuelle nedskrivninger ved slutten av perioden	19.478	12.948

* Individuelle nedskrivninger på garantier er oppført i balansen under «Annen gjeld» og utgjør NOK kr 50.000.-
Pr. 31.12.16 utgjorde avsetningen kr 500.000.-

Gruppenedskrivninger

MORBANK			KONSERN	
31.12.16	31.12.17	(Hele tusen kroner)	31.12.17	31.12.16
59.542	66.858	Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån, garantier m.v. IB	66.858	59.542
7.316	- 1 177	+ Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån, garantier m.v.	- 1 177	7.316
66 858	65 681	Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån, garantier m.v. UB	65 681	66.858

Misligholdte engasjement

MORBANK			KONSERN	
31.12.16	31.12.17	(Hele tusen kroner)	31.12.17	31.12.16
42.106	46.154	Brutto misligholdte engasjement over 90 dager	46.154	42.106
-5.503	-12.312	Individuelle nedskrivninger	-12.312	-5.503
36.603	33.842	Netto misligholdte engasjement	33.842	36.603
13,1 %	26,7 %	Avsetningsgrad	26,7 %	13,1 %
0,2 %	0,3 %	Brutto misligholdte engasjement i % av brutto utlån	0,3 %	0,2 %

Øvrige tapsutsatte engasjement

MORBANK			KONSERN	
31.12.16	31.12.17	(Hele tusen kroner)	31.12.17	31.12.16
17.907	35.923	Øvrige tapsutsatte engasjement	35.923	17.907
-7.446	-7.166	Individuelle nedskrivninger	-7.166	-7.446
10.461	28.757	Netto tapsutsatte engasjement	28.757	10.461
41,6 %	19,9 %	Avsetningsgrad	19,9 %	41,6 %
0,1 %	0,2 %	Øvrige tapsutsatte engasjement i % av brutto utlån	0,2 %	0,1 %

Note 5

Brutto utlån fordelt på sektor og næring

MORBANK			KONSERN	
31.12.16	31.12.17	(Hele tusen kroner)	31.12.17	31.12.16
10.386.760	10.400.366	Lønnstakere o.l	10.400.366	10.386.760
871.076	898.485	Primærnæringen	898.485	871.076
250.122	306.932	Industri	306.932	250.122
1.190.338	1.246.633	Bygg- og anleggsvirksomhet	1.246.633	1.190.338
197.289	171.674	Varehandel	171.674	197.289
72.605	52.153	Transport og lagring	52.153	72.605
142.289	147.435	Hotell og restaurantdrift	147.435	142.289
286.594	358.317	Forretningsmessig tjenesteyting	358.317	286.594
4.102.809	4.401.802	Omsetning/drift eiendommer	4.400.276	4.101.100
394.318	395.671	Diverse næringer	395.671	394.318
43.720	43.713	Påløpte renter	43.713	43.720
17.937.919	18.423.183	Sum utlån fordelt på sektor og næring	18.421.657	17.936.210
-12.448	-19.428	Individuelle nedskrivninger	-19.428	-12.448
-66.858	-65.681	Gruppevisse nedskrivninger	-65.681	-66.858
17.858.614	18.338.074	Sum balanseført netto utlån	18.336.548	17.856.905

Note 6

Innskudd fordelt på sektor og næring

MORBANK			KONSERN	
31.12.16	31.12.17	(Hele tusen kroner)	31.12.17	31.12.16
9.373.288	8.597.557	Lønnstakere o.l	8.597.557	9.373.288
388.854	499.811	Offentlig sektor	499.811	388.854
205.215	396.846	Primærnæringen	396.846	205.215
125.646	109.002	Industri	109.002	125.646
428.479	486.860	Bygg- og anleggsvirksomhet	486.860	428.479
321.599	350.963	Varehandel	350.963	321.599
126.302	161.579	Transport og lagring	161.579	126.302
61.182	67.323	Hotell og restaurantdrift	67.323	61.182
636.220	1.125.015	Forretningsmessig tjenesteyting	1.116.907	628.223
770.172	761.171	Omsetning/drift eiendommer	744.192	747.808
383.057	742.478	Diverse næringer	742.478	383.057
3.277	4.828	Påløpte renter	4.828	3.277
12.823.290	13.303.434	Sum innskudd fordelt på sektor og næring	13.278.348	12.792.928

Note 7

Finansielle derivater

Generell beskrivelse

Oppstillingen nedenfor viser virkelig verdi av bankens finansielle derivater bokført som eiendeler og gjeld samt nominelle verdier av kontraktene. Positiv markedsverdi av kontrakter blir bokført som eiendel, mens negativ markedsverdi blir bokført som gjeld. Kontraktsvolumet, oppført brutto, viser størrelsen av derivatenes underliggende eiendeler, og er grunnlaget for måling av endringer i virkelig verdi av bankens

derivater. Det oppgitte volumet viser utestående volum av transaksjoner ved årets slutt og gir ingen indikasjon på markedsrisiko eller kredittrisiko. Alle derivater blir bokført til virkelig verdi over resultatet. Gevinster blir ført som eiendeler og tap ført som gjeld for alle rentederivater.

Banken har ingen kontrakter som kvalifiserer for kontantstrømsikring.

Morbank og konsern

Alle beløp er like for morbank og konsern. Tall i hele tusen kroner.

Finansielle derivater

Til virkelig verdi over resultatet	31.12.2017			31.12.2016		
	Kontraktssum	Virkelig verdi		Kontraktssum	Virkelig verdi	
Renteinstrumenter		Eiendeler	Forpliktelseser		Eiendeler	Forpliktelseser
Renteswapper fastrente utlån	1.312.104	2.248	16.217	1.434.872	3.816	20.674
Sum renteinstrumenter	1.312.104	2.248	16.217	1.434.872	3.816	20.674
Sikring av innlån						
Rentebytteavtaler fastrente innlån	1.256.000	15.568	2.404	1.620.000	24.347	43
Sum renteinstrumenter	1.256.000	15.568	2.404	1.620.000	24.347	43
Andre finansielle derivater						
Renteswap marginer	-	-	-10.400	-	-	-
Garanti Eksportfinans	-	-	-	-	143	-
Sum andre finansielle derivater i balansen	-	-	-10.400	-	143	-
Sum valuta- og renteinstrumenter i tusen kroner						
Sum renteinstrumenter	2.568.104	17.816	18.621	3.054.872	28.164	20.716
Sum andre finansielle derivater	-	-	-10.400	-	143	-
Sum	2.568.104	17.816	8.221	3.054.872	28.307	20.716

Virkelig verdisikring

Netto tap resultatført knyttet til sikringsinstrumentene ved virkelig verdisikring av bankens fastrente innlån var 8,8 mill. kroner pr 31.12.2017 mot tap 22,7 mill. kroner

i 2016. Netto gevinst på sikringsobjekter knyttet til den sikrede risikoen var 8,4 mill. kroner pr 31.12.2017 mot gevinst 22,8 mill. kroner i 2016.

Garanti Eksportfinans AS

Avtalen er terminert pr. 31.12.2017

Note 8

Andre eiendeler

MORBANK			KONSERN	
31.12.16	31.12.17	(Hele tusen kroner)	31.12.17	31.12.16
28.415	35.434	Forskuddsbet. ikke påløpte kostnader og opptj. ikke mottatte innt.	36.424	29.457
18.211	39.006	Andre eiendeler	74.390	54.151
46.626	74.440	Andre eiendeler	110.814	83.608

Note 9

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og ansvarlig lånekapital

SpareBank 1 Ringerike Hadeland emitterer og innløser verdipapirgjeld som et ledd i likviditetsstyringen. Refinansieringsbehovet blir også delvis finansiert ved

overføring av utlånsportefølje til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Oppstillingen er identisk i morbank og konsern. All verdipapirgjeld er utstedt i NOK.

Verdipapirgjeld

(Hele tusen kroner)	31.12.2017	31.12.2016
Obligasjonsgjeld		
- pålydende verdi	4.962.000	5.376.000
- bokført verdi	4.999.368	5.432.686
Sum gjeld ved utstedelse av verdipapirer, pålydende verdi	4.962.000	5.376.000
Sum gjeld ved utstedelse av verdipapirer, bokført verdi	4.999.368	5.432.686

Obligasjonsgjeld fordelt på forfallstidspunkt

(Hele tusen kroner)	31.12.2017	31.12.2016
2018	1.111.000	1.595.000
2019	606.000	820.000
2020	800.000	800.000
2021	1.175.000	875.000
2022	870.000	450.000
2023	400.000	-
Sum obligasjonsgjeld, pålydende verdi	4.962.000	5.376.000

Endring i verdipapirgjeld

(Hele tusen kroner)	31.12.17	Emittert/utvidet i 2017	Forfalt/ innløst i 2017	31.12.16
Obligasjonsgjeld, nominell verdi	4.962.000	1.120.000	-1.534.000	5.376.000
Påløpte renter	25.749			34.290
Verdijusteringer	11.619			22.395
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	4.999.368	1.120.000	-1.534.000	5.432.686

Ansvarlig lånekapital

(Hele tusen kroner)	31.12.17	31.12.16
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital *	250.000	250.000
Påløpte renter	316	381
Sum ansvarlig lånekapital	250.316	250.381

* Ansvarlig lån har en løpetid på 10 år med mulighet for call etter 5 år.

Endring i ansvarlig lånekapital

(Hele tusen kroner)	31.12.17	Emittert/utvidet	Forfalt/ innløst	31.12.16
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, nominell verdi	250.000	-	-	250.000
Påløpte renter	341	-	-	381
Sum ansvarlig lånekapital	250.341	-	-	250.381

Note 10

Annen gjeld og balanseførte forpliktelser

MORBANK			KONSERN	
31.12.16	31.12.17	(Hele tusen kroner)	31.12.17	31.12.16
28.193	61.117	Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	71.486	39.381
89.298	59.277	Pensjonsforpliktelser	59.277	88.962
95.950	98.063	Annen gjeld	122.396	121.528
213.441	218.457	Sum annen gjeld og balanseførte forpliktelser	253.160	249.871

Note 11

Kapitaldekning

Emisjon av egenkapitalbevis

Det er i løpet av 2. kvartal 2017 gjennomført tre egenkapitalbevisemisjoner:

- rettet emisjon	1.486.486 nye egenkapitalbevis pålydende 100	Kurs 185	275,0 mill. kroner
- reparasjonsemisjon	157.196 nye egenkapitalbevis pålydende 100	Kurs 185	29,1 mill. kroner
- ansatteemisjon	60.071 nye egenkapitalbevis pålydende 100	Kurs 148	8,9 mill. kroner
Brutto emittert			313,0 mill. kroner
Emisjonskostnader			7,9 mill. kroner
Netto emittert			305,2 mill. kroner

Kapitalstyring

Per 31. desember 2017 er kravet til bevaringsbuffer 2,5 prosent, systemrisikobuffer 3 prosent og motsyklisk kapitalbuffer 2 prosent. Disse kravene er i tillegg til kravet om ren kjernekapital på 4,5 prosent, slik at samlet minstekrav til ren kjernekapital er 12 prosent. Motsyklisk buffer er besluttet økt til 2 % fra 31. desember 2017.

Bankens investering i datterselskapene Eiendoms-megleren Ringerike Hadeland, SpareBank 1 Økonomihuset AS og SpareBank 1 Økonomihuset

IT-nett AS faller inn under størrelsesunntaket i konsolideringsforskriften § 5, 3. ledd, og det utarbeides således ikke kapitaldekning på konsolidert nivå.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland benytter standard-metoden for kredittrisiko og basismetoden for operasjonell risiko.

Konsernets mål om ren kjernekapitaldekning er minimum 15 prosent. Målet for total kjernekapital er 15,5 % og målet for total kapitaldekning er 17,5 %.

	MORBANK	
(Hele tusen kroner)	31.12.17	31.12.16
Egenkapitalbevis	1.565.041	1.394.665
Overkursfond	491.692	361.134
Utjevningsfond, grunnfond og kompensasjonsfond	946.945	743.922
Fond for urealiserte gevinster	20.141	27.558
Avsatt til gaver og utbytte	165.603	162.160
Annen egenkapital	-21.632	-21.631
Sum balanseført egenkapital	3.167.790	2.667.808
Balanseført egenkapital som ikke inngår i kjernekapital	-165.765	-162.160
Verdiendringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse (AVA)	-3.595	-3.758
Fradrag for utsatt skatt, goodwill og andre immaterielle eiendeler	-1.383	-3.183
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskaper i finansiell sektor ¹	-474.342	-377.139
Sum netto ren kjernekapital/ kjernekapital	2.522.707	2.121.568
Tilleggskapital utover kjernekapital		
Tidsbegrenset ansvarlig kapital	250.000	250.000
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskaper i finansiell sektor ¹	-62.580	-96.154
Sum netto tilleggskapital	187.420	153.846
Netto ansvarlig kapital	2.710.127	2.275.414

Risikoveid beregningsgrunnlag		
Stater	-	-
Lokale og regionale myndigheter	27.839	17.827
Institusjoner	202.507	206.821
Foretak	3.369.326	3.293.313
Massemarked	1.808.367	1.886.726
Pantsikkerhet i eiendom	6.947.832	6.603.432
Forfalte engasjementer	35.518	37.928
Høyrisikoengasjementer	-	-
Obligasjoner med fortrinnsrett	109.638	120.897
Andeler i verdipapirfond	-	-
Øvrige engasjementer	166.058	166.559
Sum kredittrisiko	12.667.085	12.333.503
Operasjonell risiko	1.029.236	956.677
Motpartsrisiko derivater (CVA-risiko)	20.723	28.738
Totalt beregningsgrunnlag	13.717.045	13.318.918
Kapitaldekning		
Ren kjernekapitaldekning	18,4 %	15,9 %
Kjernekapitaldekning	18,4 %	15,9 %
Kapitaldekning	19,8 %	17,1 %
Bufferkrav		
Bevaringsbuffer (2,50%)	342.926	332.973
Motsyklisk buffer (2,00%)	274.341	199.784
Systemrisikobuffer (3,00 %)	411.511	399.568
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	1.028.778	932.324
Minimumskrav til ren kjernekapital (4,50%)	617.267	599.351
Tilgjengelig ren kjernekapital	876.662	589.892

1. I henhold til Forskrift om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak skal fradraget for ikke-vesentlige investeringer i selskaper i finansiell sektor fases inn med følgende proSENTSATS:

- i 2014: 20 prosent
- i 2015: 40 prosent
- i 2016: 60 prosent
- i 2017: 80 prosent

Ren kjernekapitaldekning uten overgangsperioden	17,9 %
Kjernekapitaldekning uten overgangsperioden	17,9 %
Kapitaldekning uten overgangsperioden	19,6 %

Note 12

Egenkapitalbevisiere og spredning av egenkapitalbevis per 31.12.2017

Det var 2.084 egenkapitalsbevisiere per 31.12.2017 De største var:		% av totalt antall egenkapital- bevis
	Antall	
1 Sparebankstiftelsen Ringerike	4.629.938	29,58 %
2 Sparebankstiftelsen Gran	3.086.627	19,72 %
2 Sparebankstiftelsen Jevnaker Lunner Nittedal	3.086.627	19,72 %
4 Fres AS	500.000	3,19 %
5 MP Pensjon PK	293.434	1,87 %
6 Verdipapirfondet Eika	203.678	1,30 %
7 Wenaasgruppen AS	195.000	1,25 %
8 Ringeriks Kraft AS	136.236	0,87 %
9 Wenaas Kapital AS AK	100.000	0,64 %
10 Tronrud AS	71.891	0,46 %
11 Allumgården AS	62.311	0,40 %
12 Aka AS	51.891	0,33 %
13 G.A.S. Holding AS	50.679	0,32 %
13 Hamang AS	49.551	0,32 %
15 Pensjonsordningen For Apotekvirksomhet	47.643	0,30 %
16 Sparebank 1 Buskerud Vestfold	43.380	0,28 %
17 RG Holding AS	41.338	0,26 %
18 Lunner Almenning	40.322	0,26 %
19 J.P.R. Holding	38.000	0,24 %
20 First Partners Holding	37.795	0,24 %
Sum 20 største	12.766.341	81,57 %
Øvrige egenkapitalbevisiere	2.884.064	18,43 %
Totalt antall egenkapitalbevis (pålydende kr 100)	15.650.405	100 %

Egenkapitalbevisbrøk – Morbank

(Hele tusen kroner)	31.12.2017	01.01.2017	31.12.2016
Eierandelskapital	1.565.041	1.394.665	1.394.665
Overkursfond	491.692	361.134	361.134
Utjevningsfond eksklusive utbytte og fond for urealiserte gevinster	867.063	673.581	673.581
A. Sum egenkapitalbevisierenes kapital	2.923.796	2.429.380	2.429.380
Grunnfondskapital eksklusive gaver og fond for urealiserte gevinster	74.742	69.456	69.456
Kompensasjonsfond	5.138	885	885
B. Sum samfunnseid kapital	79.880	70.341	70.341
Egenkapital eksklusiv utbytte, fond for urealiserte gevinster og annen egenkapital	3.003.676	2.499.720	2.499.720
Eierandelsbrøk (A/(A+B))	97,34 %	97,19 %	97,19 %

Note 13

Segmentinformasjon

Inndelingen i segmentene som beskrevet under er knyttet til den måten konsernet styres og følges opp på internt i virksomheten. På balanseposter segmentrapporteres det i morbanken kun på utlån og innskudd. Øvrige balanseposter er klassifisert under øvrige.

Rapporteringen av segmenter er inndelt i følgende områder: Privatmarked inneholder privatkunder for hele banken, samt mindre bedriftskunder. Bedriftsmarked inneholder større bedriftsengasjementer. Eiendoms-megling samt IT- og regnskapstjenester inneholder virksomhet i datterselskaper.

Konsern 31.12.2017

(Hele tusen kroner)	Privat- marked	Bedrifts- marked	Eiendoms- megling	IT- og regnskaps- tjenester	Øvrig virksomhet/ elimineringer	Totalt konsern
RESULTAT						
Netto renteinntekter og provisjon BK	244.878	181.127	478	40	-7.454	419.069
Netto andre provisjonsinntekter	83.989	31.152	-	-	100	115.241
Netto andre inntekter	2.638	2.608	63.400	59.623	96.785	225.053
Driftskostnader	163.116	69.250	52.480	50.099	3.028	337.973
Resultat før tap	168.388	145.638	11.398	9.564	86.402	421.390
Tap på utlån og garantier	1.492	6.393	-	-	-	7.885
Resultat før skatt	166.896	139.245	11.398	9.564	86.402	413.505
BALANSE						
Utlån til kunder	10.507.661	7.894.650	-	-	19.347	18.421.657
Individuell nedskrivning utlån	-3.576	-15.852	-	-	-	-19.428
Gruppenedskrivning utlån	-14.109	-51.572	-	-	-	-65.681
Andre eiendeler	-	-	43.273	27.888	3.748.265	3.819.426
Sum eiendeler pr segment	10.489.976	7.827.226	43.273	27.888	3.767.612	22.155.975
Innskudd fra og gjeld til kunder	9.006.010	4.297.424	-	-	-25.087	13.278.348
Annen gjeld og egenkapital	-	-	43.273	27.888	8.806.468	8.877.628
Sum egenkapital og gjeld pr segment	9.006.010	4.297.424	43.273	27.888	8.781.378	22.155.975

Konsern 31.12.2016

(Hele tusen kroner)	Privat- marked	Bedrifts- marked	Eiendoms- megling	IT- og regnskaps- tjenester	Øvrig virksomhet/ elimineringer	Totalt konsern
RESULTAT						
Netto renteinntekter og provisjon BK	223.261	176.434	549	61	-8.597	391.709
Netto andre provisjonsinntekter	79.814	28.847	-	-	43	108.705
Netto andre inntekter	10.290	5.227	77.066	61.667	102.924	257.175
Driftskostnader	159.308	67.588	51.647	51.765	1.726	332.032
Resultat før tap	154.057	142.920	25.968	9.964	92.646	425.556
Tap på utlån og garantier	-427	14.389	-	-	-	13.961
Resultat før skatt	154.484	128.532	25.968	9.964	92.646	411.594
BALANSE						
Utlån til kunder	10.111.801	7.803.785	-	-	20.624	17.936.210
Individuell nedskrivning utlån	-2.342	-10.105	-	-	-	-12.448
Gruppenedskrivning utlån	-14.953	-51.905	-	-	-	-66.858
Andre eiendeler	-	-	52.763	22.744	3.721.269	3.796.776
Sum eiendeler pr segment	10.094.506	7.741.775	52.763	22.744	3.741.893	21.653.680
Innskudd fra og gjeld til kunder	8.643.034	4.180.256	-	-	-30.362	12.792.928
Annen gjeld og egenkapital	-	-	52.763	22.744	8.785.247	8.860.753
Sum egenkapital og gjeld pr segment	8.643.034	4.180.256	52.763	22.744	8.754.883	21.653.680

Note 14

SpareBank 1 Boligkreditt AS m.v.

SpareBank 1 Boligkreditt AS, SpareBank 1 Næringskreditt AS og SpareBank 1 Kredittkort AS

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har, sammen med de andre eierne, inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt. Eierne har også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt til enhver tid har en kjernekapitaldekning på minimum 11 %.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har, sammen med de andre eierne, inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Kredittkort AS til enhver tid har en forsvarlig ansvarlig kapital.

For mer informasjon vedrørende avtalene se note 9 i årsregnskapet.

Note 15

Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter

I henhold til IFRS 7 skal finansielle instrumenter som regnskapsføres til virkelig verdi klassifiseres i ulike nivåer:

Nivå 1: Verdsettelse basert på noterte priser i aktivt marked

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder er basert på markedspris på balansedagen. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelige. Instrumenter inkludert i nivå 1 omfatter kun egenkapitalinstrumenter notert på Oslo Børs.

Nivå 2: Verdsettelse basert på observerbare markedsdata

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked (for eksempel enkelte OTC derivater) bestemmes ved å bruke verdsettelsesmetoder. Disse verdsettelsesmetodene maksimerer bruken av observerbare data der det er tilgjengelig, og belager seg minst mulig på konsernets egne estimater. Dersom alle vesentlige data som kreves for å fastsette virkelig verdi av et instrument er observerbare data, er instrumentet inkludert i nivå 2. Instrumenter inkludert i nivå 2 omfatter renteswapper og obligasjoner og sertifikater som inngår i likviditetsporteføljen, samt egenkapitalinstrumenter notert på utenlandsk børs.

Nivå 3: Verdsettelse basert på annet enn observerbare data

Dersom fastsettelsen av verdi ikke er tilgjengelig i forhold til nivå 1 og 2, benyttes verdsettelsesmetoder som baserer seg på ikke-observerbar informasjon.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke er basert på observerbare markedsdata, er fastsatt på grunnlag av verdianslag innhentet fra eksterne parter eller SpareBank 1 Gruppen. Verdivurdering er basert på et gjennomsnitt av fem ulike metoder:

- siste kjente transaksjonskurs
- resultat per aksje
- utbytte per aksje
- rapportert EBITDA for underliggende aksjeselskap
- siste kjente transaksjonskurs på sammenlignbare instrumenter

Instrumenter inkludert i nivå 3 som verdsettes etter disse verdsettelsesmetoder omfatter unoterte egenkapitalinstrumenter, som vurderes til virkelig verdi over resultatet. Strategiske eierposter i SpareBank 1 selskapene verdsettes i hovedsak til gjennomsnittlig emisjonskurs. Ved verdifall som ikke anses å være forbigående, nedskrives eierposten til vår andel av bokført egenkapital i selskapet.

Fastrentelån klassifisert i nivå 3 verdivurderes kvartalsvis basert på en neddiskontert nåverdi av fremtidige kontanstrømmer fra porteføljen. Diskonteringsrenten settes lik en stipulert markedsrente for porteføljen. Verdien tilsvarer bankens beste estimat på prisen en markedsdeltaker vil være villig til å betale for fastrenteutlånsporteføljen i et annenhåndsmarked for fastrenteutlån.

Konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi pr. 31.12.2017

Eiendeler (hele tusen kroner)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	-	17.816	-	17.816
- Obligasjoner og sertifikater		1.596.358		1.596.358
- Egenkapitalinstrumenter og verdipapirfond	12.225,19	1.665,80	-	13.891
- Fastrentelån	-	-	1.377.217	1.377.217
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Egenkapitalinstrumenter		-	581.576	581.576
Sum eiendeler	12.225	1.615.840	1.958.794	3.586.859

Forpliktelser (hele tusen kroner)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	-	8.221	-	8.221
Sum forpliktelser	-	8.221	-	8.221

Konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi pr. 31.12.2016

Eiendeler (hele tusen kroner)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	-	28.307	-	28.307
- Obligasjoner og sertifikater	-	1.603.121	-	1.603.121
- Egenkapitalinstrumenter og verdipapirfond	-	1.666	540	2.206
- Fastrentelån	-	-	1.537.721	1.537.721
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Egenkapitalinstrumenter	-	-	565.680	565.680
Sum eiendeler	-	1.633.093	2.103.942	3.737.035

Forpliktelser (hele tusen kroner)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	-	20.716	-	20.716
Sum forpliktelser	-	20.716	-	20.716

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 pr. 31.12.2017

	Fastrentelån	Egenkapital-instrumenter	Sum
Inngående balanse	1.537.721	566.220	2.103.942
Investeringer i perioden	-	80.729	80.729
Tilbakebetaling av kapital	-	-	-
Salg i perioden (til bokført verdi)	-	-64.364	-64.364
Netto volumendring i perioden	-159.043	-	-159.043
Gevinst eller tap ført i resultatet	-1.460	7.332	5.871
Gevinst eller tap ført direkte mot utvidet resultat	-	-8.341	-8.341
Utgående balanse	1.377.217	581.577	1.958.794

Verdsettelsen av fastrentelånene er basert på endringer i markedsrenten og endringer i porteføljens kunderente hensyntatt gjennomsnittlig gjenværende løpetid på porteføljen. Gjennomført sensitivitetsanalyse indikerer at en økning i markedsrenten på 10 basispunkter ville

medført en brutto negativ resultateffekt på 4,2 mill kroner. Tilsvarende ville en reduksjon i markedsrenten på 10 basispunkter medført en brutto positiv resultateffekt på 4,2 mill kroner.

Note 16

Finansielle instrumenter og motregning

Banken er pliktig å opplyse om hvilke finansielle instrumenter banken anser å oppfylle kravene til nettoføring ihht. IAS 32.42, samt hvilke finansielle instrumenter man har inngått motregningsavtaler på. Begge ihht. IFRS 7.13 A-F.

I den finansielle oppstillingen har banken ingen finansielle instrumenter som bokføres netto.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har ikke inngått ISDA-avtaler som tillater motregning på finansielle instrumenter. Kunder som driver tradingvirksomhet henvises til Sparebank 1 SMN for utøvelse av virksomheten.

RESULTATER FRA KVARTALSREGNSKAPENE

KONSERN

(Hele tusen kroner)	4. kvartal 2017	3. kvartal 2017	2. kvartal 2017	1. kvartal 2017	4. kvartal 2016	3. kvartal 2016	2. kvartal 2016	1. kvartal 2016	4. kvartal 2015
RESULTAT									
Renteinntekter	151.981	152.298	149.939	150.446	152.910	152.039	148.282	148.320	153.634
Rentekostnader	59.684	60.988	61.772	64.077	62.484	59.561	61.310	71.378	69.771
Netto renteinntekter	92.297	91.310	88.167	86.369	90.425	92.478	86.972	76.943	83.863
Provisjonsinntekter	50.870	48.417	44.773	40.194	40.278	41.807	41.420	38.594	40.874
Provisjonskostnader	2.185	2.083	1.837	1.982	2.514	2.034	2.031	1.925	2.181
Andre driftsinntekter	30.466	28.352	33.950	33.379	29.964	31.346	46.016	40.778	30.167
Netto provisjonsinntekter og andre inntekter	79.150	74.686	76.886	71.591	67.729	71.119	85.405	77.447	68.859
Utbytte og andre inntekter fra verdipapirer	9	7	1.083	11.512	13	2.997	15.420	6.842	94
Inntekter av eierinteresser	24.806	15.223	13.071	14.801	15.140	15.859	16.749	11.221	11.331
Netto verdiendring på finansielle eiendeler	800	4.346	12.535	715	-11.516	41.952	1.714	-7.321	-14.813
Netto avkastning på finansielle investeringer	25.615	19.575	26.690	27.028	3.638	60.807	33.884	10.742	-3.389
Sum inntekter	197.062	185.572	191.743	184.988	161.792	224.404	206.260	165.132	149.334
Personalkostnader	38.472	51.769	51.252	54.646	51.556	49.349	49.416	46.513	51.569
Ordinære avskrivninger	2.240	2.346	3.281	3.343	3.492	3.503	3.543	3.574	3.297
Andre driftskostnader	36.555	29.190	32.070	32.809	32.401	27.402	29.628	31.656	31.982
Sum driftskostnader	77.266	83.305	86.604	90.798	87.448	80.254	82.587	81.743	86.849
Driftsresultat før tap	119.795	102.267	105.139	94.189	74.344	144.150	123.673	83.388	62.485
Tap på utlån og garantier	4.303	-2.179	6.335	-574	6.624	-1.477	5.427	3.388	2.152
Resultat før skatt	115.492	104.446	98.803	94.763	67.720	145.627	118.246	80.001	60.333
Skattekostnad	27.508	21.177	16.158	17.132	21.832	21.594	21.358	19.869	11.505
Periodens resultat	87.984	83.269	82.645	77.631	45.888	124.033	96.888	60.132	48.828
Poster som ikke vil bli reklassifisert til resultat									
Aktuarielle gevinster og tap vedrørende ytelsespensjon	3.515	-	-	-	-7.647	-	-	-	1.421
Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	-2.109	116	1.576	93	2.012	268	-1.677	302	1.085
Skattekostnad	-882	-	-	-	1.910	-	-	-	-384
Poster som vil bli reklassifisert til resultat									
Endr i virkelig verdi for inv tilgjengelig for salg	17	-7	-11.357	3.006	8.045	-15.097	-11.899	-4.690	16.185
Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	143	-	-	-	36	-	-0	-	-
Sum øvrige resultatposter ført mot egenkapitalen	685	109	-9.781	3.099	4.357	-14.829	-13.576	-4.389	18.307
Totalresultat	88.669	83.378	72.864	80.731	50.245	109.204	83.312	55.744	67.135

(Hele tusen kroner)	4. kvartal 2017	3. kvartal 2017	2. kvartal 2017	1. kvartal 2017	4. kvartal 2016	3. kvartal 2016	2. kvartal 2016	1. kvartal 2016	4. kvartal 2015
NØKKELTALL FRA KVARTALSREGNSKAPENE									
Lønnsomhet									
Egenkapitalavkastning	10,6 %	10,3 %	11,0 %	10,8 %	6,5 %	18,1 %	14,5 %	9,0 %	7,4 %
Egenkapitalavkastning (totalresultat)	10,7 %	10,3 %	9,7 %	11,3 %	7,2 %	15,9 %	12,5 %	8,3 %	10,2 %
Kostnadsprosent	39,2 %	44,9 %	45,2 %	49,1 %	54,0 %	35,8 %	40,0 %	49,5 %	58,2 %
Balansetall									
Brutto utlån til kunder	18.421.657	18.255.955	17.782.356	17.717.600	17.936.210	17.880.100	17.617.109	17.002.502	16.797.454
Brutto utlån til kunder inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	25.824.032	25.115.526	24.601.418	24.305.240	24.345.224	24.092.280	23.640.281	22.911.374	22.510.093
Innskudd fra kunder	13.278.348	13.492.220	13.457.703	12.981.908	12.792.928	12.914.260	13.035.850	12.308.404	12.370.473
Innskuddsdekning	72,1 %	73,9 %	75,7 %	73,3 %	71,3 %	72,2 %	74,0 %	72,4 %	73,6 %
Utlånsvekst siste 12 måneder	2,7 %	2,1 %	0,9 %	4,2 %	6,8 %	7,7 %	6,0 %	8,7 %	8,1 %
Utlånsvekst inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	6,1 %	4,2 %	4,1 %	6,1 %	8,2 %	10,5 %	9,9 %	10,1 %	9,0 %
Innskuddsvekst siste 12 måneder	3,8 %	4,5 %	3,2 %	5,5 %	3,4 %	4,5 %	4,7 %	4,2 %	6,8 %
Gjennomsnittlig forvaltningskapital i kvartalet	22.399.488	22.629.150	22.240.472	21.759.663	21.619.278	21.501.973	20.953.483	20.111.966	19.778.914
Forvaltningskapital	22.155.975	22.643.002	22.615.299	21.865.645	21.653.680	21.584.875	21.419.071	20.487.895	19.736.036
Forvaltningskapital inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	29.558.349	29.502.573	29.434.361	28.453.285	28.062.694	27.797.055	27.442.242	26.396.768	25.448.675
Tap og mislighold i % av brutto utlån									
Tapsprosent utlån	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Misligholdte engasjement i % av brutto utlån	0,3 %	0,1 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %	0,1 %	0,3 %	0,4 %
Andre tapsutsatte engasjement i % av brutto utlån	0,2 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,2 %	0,1 %
Soliditet									
Kapitaldekningsprosent	19,8 %	19,9 %	19,9 %	17,0 %	17,1 %	16,6 %	16,5 %	16,0 %	17,2 %
Kjernekapitaldekningsprosent	18,4 %	18,5 %	18,5 %	15,6 %	15,9 %	15,9 %	15,7 %	15,3 %	16,5 %
Ren kjernekapitalprosent	18,4 %	18,5 %	18,5 %	15,6 %	15,9 %	15,9 %	15,7 %	15,3 %	16,5 %
Kjernekapital	2.522.707	2.558.862	2.540.029	2.093.890	2.121.568	2.113.012	2.091.961	2.039.842	2.134.634
Netto ansvarlig kapital	2.710.127	2.753.964	2.736.312	2.286.672	2.275.414	2.205.459	2.191.360	2.140.267	2.216.195
Uvektet kjernekapitalandel (Leverage ratio)	11,2 %	11,1 %	11,0 %	9,5 %	9,7 %	9,7 %	9,5 %	9,7 %	10,6 %
Kontor og bemanning									
Antall kontor	5	5	5	5	5	6	6	6	8
Antall årsverk	234,2	230,0	232,5	226,1	225,8	223,4	221,3	222,6	223,4
Egenkapitalbevis									
Børskurs ved utgangen av kvartalet	191,00	193,50	184,00	190,00	178,00	170,00	170,00	174,00	175,50
Antall utstedte bevis	15.650.405	15.650.405	15.650.405	13.946.652	13.946.652	13.946.652	13.946.652	13.946.652	13.946.652
Bokført egenkapital per egenkapitalbevis	209,12	203,67	198,52	196,47	202,18	198,69	191,13	183,93	187,99
Resultat per egenkapitalbevis per kvartal (kr) (morbank)	3,84	3,99	9,88	5,41	1,99	7,19	7,68	3,48	2,55
Resultat per egenkapitalbevis per kvartal (kr) (konsern)	5,46	5,15	5,10	5,38	3,18	8,59	6,69	4,05	3,39
Pris / Resultat per egenkapitalbevis - annualisert	8,74	9,40	9,01	8,83	14,01	4,95	6,35	10,75	12,93
Pris / Bokført egenkapital	0,91	0,95	0,93	0,97	0,88	0,86	0,89	0,95	0,93

Alle alternative resultatmål er definert i eget vedlegg til finansiell rapportering tilgjengelig på bankens hjemmesider, www.rhbank.no

ERKLÆRING I HENHOLD TIL VERDIPAPIRHANDELLOVENS § 5–6

Vi erklærer, etter beste overbevisning, at delårsregnskapet for SpareBank 1 Ringerike Hadeland for perioden 1. januar til 31. desember 2017 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, herunder IAS 34 Delårsrapportering, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av morbankens og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Vi erklærer også, etter beste overbevisning, at delårsberetningen gir en rettviseende:

- oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på delårsregnskapet
- beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer konsernet står overfor i neste regnskapsperiode
- beskrivelse av vesentlige transaksjoner med nærstående.

Hønefoss, 14. februar 2018

I styret for SpareBank 1 Ringerike Hadeland

Oscar Engeli (sign)
Leder

Anne Cathrine Frøstrup (sign)
Nestleder

Bjørn Haugen Morstad (sign)

Svein Oftedal (sign)

Kjell Baug (sign)

Hege Marie Syversen (sign)

Liv Bente Kildal (sign)

Gunnar Bergan (sign)

Steinar Haugli (sign)
Adm. banksjef

SPAREBANK 1 RINGERIKE HADELAND

Lokalbank Ringerike
Søndre Torv 6
3504 Hønefoss

Lokalbank Hole
Vik Torv
3530 Røyse

Lokalbank Jevnaker
Storgata 14
3520 Jevnaker

Lokalbank Gran
Smietorget
2750 Gran

Lokalbank Nittedal
Mattias Skytters vei 21–23
1482 Nittedal

KONSERNET SPAREBANK 1 RINGERIKE HADELAND

Postboks 518 Sentrum
Søndre Torv 6
3504 Hønefoss
Telefon: 915 02130
Telefaks: 32 11 33 01
E-post: firmapost@rhbank.no